

ปริจเฉทที่ 3

พระศาสดาประสูติ

ปริจเฉทที่ 3 กล่าวถึงเหตุการณ์สำคัญตั้งแต่ การปฏิสนธิ การประสูติ การเจริญพระวัยในวัยเด็ก จนถึง การอภิเษกสมรส ของเจ้าชายสิทธัตถะ ซึ่งล้วนเป็นเหตุการณ์ที่แสดงถึงพระบารมีของพระโพธิสัตว์ ผู้ทรงเตรียมพร้อมเพื่อการตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในภายหลัง

1. การปฏิสนธิและการประสูติ

หลังจากพระเจ้าสุทโธทนะอภิเษกสมรสกับพระนางสิริมหามายา พระโพธิสัตว์ได้เสด็จลงปฏิสนธิในพระครรภ์ของพระนาง

เมื่อถึงกำหนดประสูติ พระนางเสด็จจากกรุงกบิลพัสดุ์เพื่อไปประทับ ณ กรุงเทวทหะตามธรรมเนียม แต่ระหว่างทางได้แวะพักที่ ลุมพินีวัน ซึ่งเป็นสวนอันร่มรื่น ขณะทรงยืนจับกิ่งต้นสาละ พระนางก็ประสูติพระโอรส ในวันศุกร์ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ (วันเพ็ญเดือนวิสาขะ) ก่อนพุทธศักราช ๘๐ ปี เวลาประมาณใกล้เที่ยง

ตามคัมภีร์พุทธประวัติ พระกุมารเมื่อประสูติแล้วทรงดำเนินได้ ๗ ก้าว และทรงเปล่งอาสภิวาจา ว่า

"เราเป็นผู้เลิศในโลก
เราเป็นผู้ประเสริฐในโลก
ชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย
บัดนี้จะไม่มีการเกิดอีก"

ข้อความนี้มีมิใช่คำพูดของทารกตามธรรมชาติ แต่เป็น บุพพนิมิต หรือสัญลักษณ์ที่แสดงถึงพระบารมีและการตรัสรู้ในอนาคต

2. อสิตดาบสเข้าเฝ้าและพยากรณ์

เมื่อข่าวการประสูติแพร่ไป อสิตดาบส หรือ กापเทวิลดาบส ผู้เป็นฤषีที่ราชสกุลเคารพนับถือ ได้เดินทางมาเฝ้าพระกุมาร

พระเจ้าสุทโธทนะทรงอุ้มพระโอรสออกมาเพื่อให้ดาบสอวยพร แต่เมื่ออสิตดาบสเห็นมหาบุรุษลักษณะครบถ้วนของพระกุมาร กลับลุกขึ้นกราบพระบาทของพระกุมารด้วยความเคารพ ท่านพยากรณ์ว่า

- หากทรงครองราชสมบัติ จะเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ผู้ยิ่งใหญ่ ปกครองแผ่นดินทั่วทั้งสี่ทวีป
- ถ้าออกบวชจะเป็นศาสดาเอกของโลก

จากนั้นอสิตดาบสถึงกับหลั่งน้ำตา มิใช่เพราะเป็นลางร้าย แต่เพราะรู้ว่าตนมีอายุไม่ยืนพอที่จะได้ฟังพระธรรมจากพระพุทธเจ้าในอนาคต

คำพยากรณ์นี้ทำให้ราชสกุลเกิดความเลื่อมใสในพระกุมาร และหลายตระกูลได้นำโอรสของตน มาถวายไว้เป็นบริวาร ซึ่งต่อมาหลายคนได้กลายเป็นพระอัครสาวกและพระอรหันตสาวกใน พระพุทธศาสนา

3. การตั้งพระนามและการทำนายพระลักษณะ

เมื่อพระกุมารประสูติได้ 5 วัน พระเจ้าสุทโธทนะโปรดให้เชิญพราหมณ์ผู้ทรงความรู้ 108 คน มาทำ พิธีตั้งพระนามและพยากรณ์พระลักษณะ

เลือกพราหมณ์ 8 คน 7 คน เห็นพ้องกันว่า พระกุมารมีมหาบุรุษลักษณะ และจะมีทางดำเนินชีวิตได้ 2 ทาง คือ

1. หากทรงครองราชสมบัติ จะเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ผู้ยิ่งใหญ่

2. หากทรงออกผนวช จะตรัสรู้เป็น พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

ส่วนพราหมณ์คนหนึ่งทำนายทางเดียวว่า ทรงออกผนวชจะตรัสรู้เป็นสัมมาสัมพุทธเจ้า

พราหมณ์จึงถวายพระนามว่า สิทธัตถะ (Siddhattha) แปลว่า "ผู้สำเร็จตามความมุ่งหมาย"

ส่วนประชาชนทั่วไปนิยมเรียกว่า โคตมะ ตามพระโคตร

4. การสิ้นพระชนม์ของพระนางสิริมหามายา

หลังจากประสูติพระโอรสได้เพียง 7 วัน พระนางสิริมหามายาก็เสด็จสวรรคต

พระเจ้าสุทโธทนะจึงมอบเจ้าชายสิทธัตถะให้ พระนางมหาปชาบดีโคตมี ซึ่งเป็นพระมาตุจฉา (พระ น้านาง) และเป็นพระขนิษฐาของพระนางสิริมหามายา ทรงเลี้ยงดูเสมือนพระราชโอรสของพระองค์ เอง ต่อมาพระนางมหาปชาบดีโคตมีได้เป็นภิกษุณีองค์แรกของพระพุทธศาสนา

5. วัยเยาว์และการศึกษา

เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะมีพระชนมายุ 7 พรรษา พระเจ้าสุทโธทนะโปรดให้สร้างสระโบกขรณี 3 สระในพระราชวัง

- สระบัวขาบ
- สระบัวหลวง
- สระบัวขาว

เพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนและสร้างความรื่นรมย์แก่พระราชโอรส เมื่อทรงเจริญวัยพอที่จะศึกษา พระองค์ได้เสด็จไปศึกษากับ ครูวิศวามิตร เจ้าชายทรงมีพระปรีชาสามารถยิ่ง เรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว จนทรงศึกษาความรู้ทั้งหมดที่ครูสามารถสอนได้ และทรงแสดงความสามารถเหนือพระกุมารองค์ อื่นทั้งปวง

6. การอภิเษกสมรส

เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะมีพระชนมายุ 16 พรรษา พระเจ้าสุทโธทนะทรงเห็นว่าสมควรมีครอบครัว จึงโปรดให้สร้างพระราชวัง 3 หลัง สำหรับประทับใน 3 ฤดู ได้แก่

- ฤดูร้อน
- ฤดูฝน
- ฤดูหนาว

พร้อมทั้งอภิเษกเจ้าชายกับ พระนางยโสธรา (หรือพระนางพิมพา) พระราชธิดาของพระเจ้าสุปปพุทธะแห่งกรุงเทวทหะ การอภิเษกครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เจ้าชายทรงครองชีวิตแบบกษัตริย์ และไม่ทรงมีพระดำริที่จะออกผนวช

7. พระญาติในศากยวงศ์

ในช่วงเดียวกัน พระญาติของเจ้าชายสิทธัตถะหลายพระองค์ได้เจริญวัย ได้แก่

- พระอานนท์ พระโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะ ผู้ต่อมาเป็นพุทธอุปัฏฐากและพหูสูตที่สุด
- พระมหานามะ และ พระอนุรุทธะ พระโอรสของพระเจ้าอมิตทนะ โดยพระอนุรุทธะ ต่อมาเป็นเอตทัคคะด้านทิพยจักขุ
- พระนางโรหิณี พระราชธิดาแห่งพระเจ้าอมิตทนะ
- พระเทวทัต พระโอรสของพระเจ้าสุปปพุทธะ ผู้ภายหลังเป็นปฏิปักษ์ของพระพุทธเจ้า
- พระนางยโสธรา พระชายาของเจ้าชายสิทธัตถะ ผู้ต่อมาเป็นพระมารดาของพระราहुล

พระญาติและพระสหายเหล่านี้ล้วนมีบทบาทสำคัญในเหตุการณ์ต่าง ๆ ของพระพุทธศาสนาในเวลาต่อมา

สรุป

ปริจเฉทที่ ๓ บรรยายเหตุการณ์สำคัญตั้งแต่การปฏิสนธิ การประสูติ การพยากรณ์พระลักษณะ การตั้งพระนาม การสูญเสียพระราชมารดา การได้รับการเลี้ยงดูจากพระนางมหาปชาบดีโคตมี การศึกษาเล่าเรียน และการอภิเษกสมรสของเจ้าชายสิทธัตถะ

เหตุการณ์ทั้งหมดแสดงให้เห็นว่า พระองค์ทรงมีพระบารมีครบถ้วน ได้รับการอบรมอย่างสมบูรณ์ และมีชีวิตที่เพียบพร้อมด้วยเกียรติยศ ความมั่งคั่ง และความสุขทางโลก แต่สิ่งเหล่านี้มิได้ทำให้พระองค์ละทิ้งการแสวงหาความจริงของชีวิต

ข้อคิด

พระพุทธเจ้าทรงประสูติในฐานะเจ้าชายผู้มีทุกสิ่งพร้อม แต่ในที่สุดทรงสละราชสมบัติ ครอบครัวยุค และความสุขทางโลก เพื่อแสวงหาหนทางดับทุกข์ให้แก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย เรื่องราวในวัยเยาว์ของพระองค์จึงเป็นเครื่องเตือนใจว่า ความสำเร็จที่แท้จริงมิใช่อยู่อะลางยศ หรืออำนาจ แต่อยู่ที่การพัฒนาปัญญา ความเมตตา และการอุทิศชีวิตเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นและเพื่อความหลุดพ้นจากทุกข์